

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

Învățământul urban și cel rural – analiză comparativă (și) din perspectivă istorică Gruia COJOCARU

În fiecare vară, după Evaluarea Națională a elevilor absolvenți de gimnaziu, se analizează starea învățământului în mediul rural și în cel urban, care sunt tendințele, așteptările, unde și cum trebuie să intervenim pentru a corecta și îmbunătăți domeniul vast al Educației.

Și în acest an, pe baza rezultatelor obținute la evaluarea din iunie, se vorbește aplicat despre faptul că învățământul

rural e cu mult în spatele celui urban, unde, de regulă, profesionalismul e dimensiunea care ar cristaliza rotund procesul instructiv-educativ. Argumentele celor care susțin plusul educației din mediul urban, față de cel rural sunt următoarele: calitatea resurselor curriculare de bază, reprezentate de manualele școlare și de mijloacele de învățământ, care asigură predarea-învățarea și evaluarea sunt deficitare în școala rurală, la fel și resursele didactice scrise, o raritate fiind volumele de psihopedagogie și pedagogie, ghidurile metodologice, dicționarele, enciclopediile. De asemenea, bibliotecile din școlile rurale sunt cât se poate de „palide”, nu asigură suportul necesar studiului școlar. Pe de altă parte, susțin cei care analizează decalajul dintre învățământul urban și cel rural, nu putem vorbi, în cazul celui din urmă, despre dialoguri cultural-educaționale între elevi-profesori și oameni de cultură de calibrul ori despre pachete software educaționale accesibile, utile în diversificarea consumurilor culturale din această rețea școlară. Ultimul argument e legat de calitatea resursei umane de la catedră, în general superioară în sistemul de învățământ urban, datorită interacțiunilor cultural-educaționale, care împiedică plafonarea, blazarea, limitarea orizontului.

Mai putem adăuga factorii de natură economică, sărăcia e un fenomen specific lumii rurale, iar de aici și până la excluderea socială mai e un pas, procesul instructiv-educativ fiind profund perturbat. Ca urmare, elevii care, după gimnaziul rural, urcă treptele afirmării în școala din lăuntru orașului sunt, mai ales în primă fază, tratați discriminatoriu de către unii profesori, care-și manifestă, adesea, direct disprețul față de educația generată de învățământul de la sate. Expresii de tipul: „*voi, ăștia de la țară sunteți needucați, proști și mirosiți a grajd!*” le cunosc din vremea când urmam cursurile liceale, dar, cu mici *ajustări*, mi le-a livrat în anii din urmă și a mea fiică, când era încă liceană. Percepția se modifică doar dacă acei elevi reușesc să performeze în relație cu elevii care au urmat doar cursurile gimnaziale în școli din mediul urban.

Personal, ca om din sistemul educațional rural, care de mai bine de trei decenii urmăresc prin efort direct evoluția Educației, aș zice că nimeni nu te împiedică să achiziționezi materialul didactic de specialitate dorit. Nu suntem în primii ani postdecembriști când, de pildă, pentru a studia „*Fundamentele psihologiei*” l-am căutat pe universitarul Mielu Zlate la Sala de lectură a Bibliotecii Centrale Universitare „*Carol I*” din București, singura instituție păstrătoare a volumului. Astăzi, în orice librărie dintr-un oraș obscur, găsești zeci de volume ale regretatului doctor în psihologie la prețuri accesibile. Cât despre interacțiunea cu oamenii de cultură, se știe că în orice zonă a țării sunt personalități care, de regulă, răspund pozitiv la invitația școlii într-un moment festiv. Că noi alegem să-i ignorăm, ține de tipul de management educațional practicat, nu de coordonatele spațiale în care gravitează școala. Nu în ultimul rând, câtă vreme accesul la internet e o realitate comună, pachetele de software sunt o prezență relativ constantă și în învățământul rural.

Acum, după demontarea câtorva stereotipuri, constatăm că, totuși, rezultatele elevilor din învățământul rural sunt modeste comparativ cu cele ale elevilor din învățământul urban. Altele sunt motivele, însă pentru a le descifra trebuie să facem apel la istorie. E nevoie să coborâm până în anii '50 ai secolului trecut, când începe exodul tinerilor din mediul rural înspre centrele industriale în

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

efervescentă heirupistă. Trebuie precizat că *Reforma învățământului* din anul 1948, care a pus bazele alfabetizării reale în România, i-a plasat pe toți copiii din țară pe picior de egalitate în sfera educațională. După acest moment, odată cu exodul amintit, se pune întrebarea: cine au fost cei care, de regulă, au plecat din vatra satului spre „marele oraș”, cum observa Marin Preda? Pe de o parte, au părăsit universul rural cei care căzuseră în pauperitate și, pe de altă parte, cei care au descoperit în școala rurală scânteia învățării și erau dornici să exploreze alte spații, nu doar cel bătătorit de generații pe ogorul străbun. Foarte rar în acele vremuri, adolescenții cu ceva pregătire alegeau să rămână în lumea satului. Dacă însă, datorită dificultăților financiare, părinții tăiau aripile copiilor, forțându-i să rămână în bătătura casei, aceștia din urmă își duceau cu îngrâcnare *trauma* toată viața, făcând orice efort astfel încât, peste ani, copiii lor să se rupă de viața dură de la țară. Cei mai mulți, prin continuarea studiilor, au ajuns muncitori destoinici, dar și ingineri, profesori, actori, medici, arhitecți ș.a.m.d.

Aproape toate energiile umane valoroase, pe care lumea satului le-a emanat cu generozitate de-a lungul timpului, au fost captate de universul urban. Iar anii postdecembriști nu fac excepții. Au (re)venit în primă instanță o serie de tineri în sate, fericiți că li s-a retrocedat pământul strămoșesc, dar copiii lor, după frecventarea școlii din localitate, au luat drumul liceelor și al universităților din spațiul urban, apoi și-au găsit loc de muncă și domiciliu în orașele țării ori în Occident.

Mereu defensive, cu resurse umane împuținate, sărăcite de măsuri guvernamentale fără predictibilitate și coerență, comunitățile rurale abia dacă mai zămislesc pentru lăcașele lor educaționale mlădițe noi, care așteaptă nerăbdător să evadeze într-un *areal* cu oportunități sporite. Un studiu pe care de-a lungul timpului l-am realizat în școala rurală a evidențiat faptul că, până și elevii fără rezultate satisfăcătoare la învățatură, optau pentru un domeniu ocupațional din marile orașe, ori pentru a presta o muncă necalificată în vestul continentului.

În cheia ecuației zugrăvite, rezultă limpede că mediul rural a fost și rămâne un furnizor permanent de resursă umană (cel mai adesea) de calitate pentru mediul urban și, implicit, pentru școlile din orașele patriei. Discuția despre cum „*nivelăm*” decalajul dintre instituția educațională din mediul urban și cea din perimetrul satului pare, așadar, fără fundament. Paradoxul se impune însă și astăzi, când unii elevi din școala rurală obțin premii la olimpiade naționale și internaționale, devenind veritabili ambasadori ai învățământului românesc. Ei sunt nu doar o dovadă a veșniciei inteligenței naturii umane, ivită plenar din *respirația* satului, ci și certitudinea că prin efort și determinare înfloresc imaginația creatoare, depășindu-se barierele de orice fel, ca-ntr-o „*corolă de minuni*” blagiană în care, la final, te-ntrebi: „*Nu știi că numa-n lacuri cu noroi în fund cresc nuferi?*”

Și totuși, dintr-un soi de eleganță matură, poate c-ar fi necesar să încetăm să mai discredităm școala sătească, iar din acest motiv adresez o întrebare celor care (încă!) blamează învățământul rural: cum putem fi la fel de performanți, când cei mai buni elevi din rural se stabilesc de generații întregi în zonele urbane, iar copiii lor frecventează doar școlile orașelor?!?